

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

**Příspěvek na péči jako zatěžující výdaj státního
rozpočtu ČR**

Věra KUBATOVÁ

© 2011 ČZU v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Akademický rok 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Věra Kubatová

obor Veřejná správa a regionální rozvoj - Klatovy

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 16 určuje tuto bakalářskou práci.

Název práce: **Příspěvek na péči jako zatěžující výdaj státního
rozpočtu ČR**

Osnova bakalářské práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Teoretická východiska mandatorních výdajů
4. Vlastní zpracování: Vývoj příspěvku na péči a jeho vliv na státní rozpočet ČR
5. Zhodnocení výsledků
6. Závěr
7. Seznam použitých zdrojů
8. Přílohy

Rozsah hlavní textové části: 30 - 40 stran

Doporučené zdroje:

BORKOVEC, Aleš. Veřejné finance se zaměřením na rozpočtové právo. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002, 42 s. ISBN 80-210-2802-5.

KOLEKTIV AUTORŮ, TRANSPARENCY INTERNATIONAL - Česká republika. Průhledný státní rozpočet? Kudy tečou a kam prosakují naše veřejné finance. Nevládní organizace Transparency International - ČR, 2006, 219 s. ISBN 80-903032-8-5.

KRÁLOVÁ, Jarmila, RÁŽOVÁ, Eva. Sociální služby a příspěvek na péči. 2. vyd. Olomouc: ANAG, 2008, 374 s. ISBN 978-80-7263-462-0.

MRKÝVKA, Petr a kol. autorů. Finanční právo a finanční správa 1. díl. 1. vyd., dotisk. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 404 s. ISBN 80-210-3578.

PEKOVÁ, Jitka. Veřejné finance - úvod do problematiky. 4. akt. vyd. Praha: ASPI, 2008. 580 s. ISBN 978-80-7357-358-4.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Dana Stará**

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2011

Vedoucí katedry

Děkan

V Praze dne: 19. 2. 2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Příspěvek na péči jako zatěžující výdaj státního rozpočtu ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením Ing. Dany Staré, vedoucí bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 1. 4. 2011 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Daně Staré za trpělivost, cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této bakalářské práce.

Příspěvek na péči jako zatěžující výdaj státního rozpočtu ČR

Individual Subsidies for People in Need of Social Services as Burdening Expenditure on State Budget of the Czech Republic

Souhrn

Bakalářská práce zpracovává téma příspěvku na péči, sociální dávky, určené osobám, které z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebují pomoc jiné osoby. Ukazuje vývoj příspěvku, srovnání s předchozím systémem a jeho vliv na státní rozpočet.

První část práce, literární rešerše, popisuje historii, charakteristiku a podstatu státního rozpočtu, rozpočtová pravidla, proces a skladbu státního rozpočtu. V další části je uvedena charakteristika mandatorních výdajů a jejich struktura. Následuje charakteristika, historie a úloha sociálního zabezpečení se zaměřením na sociální služby.

Praktická část je zaměřena na vývoj příspěvku na péči, jeho porovnání s předchozím systémem včetně odhalení nedostatků systému a návrhu změn.

Klíčová slova: státní rozpočet, mandatorní výdaje, sociální zabezpečení, sociální práce, sociální služby, příspěvek na péči

Summary

The bachelor thesis deals with the topic of the care allowance, social benefits for persons who, due to long-term adverse health need the assistance of another person. Shows the evolution of the contribution, compared with the previous system and its impact on the state budget.

The first part, a literature review, describes the history, characteristics and nature of the state budget, budgetary rules, process and track the state budget. In another part of the characteristics listed in mandatory spending and their structure. The following characteristics, history and the role of social security, focusing on social services.

The practical part is focused on the development of the care allowance, compared with its previous system, including the discovery of system weaknesses and design changes.

Keywords: the state budget, mandatory spending, social security, social work, social services, care allowance

Obsah:	1. Úvod	9
	2. Cíl práce a metodika	10
	3. Teoretická východiska mandatorních výdajů	11
	3.1. Rozpočtové právo	11
	3.1.1. Historický pohled na SR	11
	3.1.2. SR – obecná charakteristika	12
	3.1.3. Podstata SR	13
	3.1.4. Rozpočtové zásady	14
	3.1.5. Rozpočtová pravidla	15
	3.1.6. Rozpočtový proces a rozpočtová skladba	15
	3.1.7. Obsah SR	16
	3.1.8. Příjmy SR	17
	3.1.9. Výdaje SR	19
	3.2. Mandatorní výdaje SR	21
	3.2.1. Obecná charakteristika	21
	3.2.2. Struktura mandatorních výdajů SR	23
	3.3. Sociální zabezpečení	26
	3.3.1. Obecná charakteristika	26
	3.3.2. Úloha sociálního zabezpečení	27
	3.3.3. Historie sociálního zabezpečení	29
	3.3.4. Sociální péče – sociální služby	30
	3.3.4.1. Základní druhy a formy sociálních služeb	31
	3.3.4.2. Zařízení sociálních služeb	34
	3.3.4.3. Základní činnosti při poskytování sociálních služeb	35
	3.3.4.4. Úhrada nákladů za sociální služby	35
	3.3.4.5. Podmínky poskytování sociálních služeb	36
	3.3.4.6. Povinnosti poskytovatelů sociálních služeb	36
	3.3.4.7. Shrnutí	36
	4. Vlastní zpracování: Vývoj příspěvku na péči a jeho vliv na státní rozpočet ČR	
	4.1. Příspěvek na péči	38
	4.1. 1. Účel příspěvku na péči	38
	4.1. 2. Přejít na systém příspěvku na péči	38
	4.1. 3. Podmínky nároku na příspěvek na péči	39
	4.1. 4. Okruh oprávněných osob	39
	4.1. 5. Stupně závislosti	39
	4.1. 6. Výše příspěvku na péči	40
	4.1. 7. Přiznání příspěvku na péči	41
	4.1. 8. PnP z pohledu ekonomického	42
	4.1. 9. Porovnání období před 1. 1. 2007 a po 1. 1. 2007	42
	4.1.10. Vývoj PnP v souvislosti s vývojem mandatorních výdajů	45
	5. Zhodnocení výsledků	47
	6. Závěr	49
	7. Seznam použitých zdrojů	50
	8. Přílohy	51

Seznam tabulek:

Tabulka 1 Mandatorní výdaje celkem a jejich podíl na celkových výdajích státního rozpočtu	22
Tabulka 2 Mandatorní výdaje vyplývající ze zákona a jejich podíl na celkových výdajích státního rozpočtu.....	24
Tabulka 3 Ostatní mandatorní výdaje a jejich podíl na celkových výdajích SR.....	25
Tabulka 4 Počet jednotlivých druhů služeb sociální péče.....	33
Tabulka 5 Počet služeb sociální péče podle právní formy poskytovatele	34
Tabulka 6 Ekonomický pohled na vyplácený příspěvek na péči v roce 2007 a 2008..	42
Tabulka 7 Vývoj částek zvýšení důchodu pro bezmocnost – do roku 2007.....	44
Tabulka 8 Vývoj měsíční výše příspěvku na péči - vývoj od roku 2007 (u osob starších 18 let).....	45
Tabulka 9 Vývoj jednotlivých mandatorních výdajů dle skutečnosti v mld. Kč.....	46

Seznam grafů:

Graf 1 Počet a podíl sociálních služeb podle jednotlivých skupin	32
--	----

1. ÚVOD

Sociální služby byly donedávna, i přes svoji nepřehlédnutelnou důležitost v celém systému sociální péče, opomíjenou oblastí sociálního zabezpečení. Celou dlouhou řadu let se nedařilo přijmout nový legislativní rámec, který by změnil dosavadní zákonné pojetí těchto služeb, které zdaleka neodpovídalo požadavkům doby a které stále vycházelo ze zavedeného systému z dob vlády komunistické strany v naší zemi.

V roce 2006, s účinností k 1. 1. 2007, byl přijat pod číslem 108/2006 Sb. nový zákon o sociálních službách. Jeho přijetí přineslo tolik očekávanou změnu v systému sociální péče. Zákon posiluje roli uživatele, kterému dává možnost rozhodnout se a vybrat si takovou sociální službu, která mu bude vyhovovat a bude podle jeho představ a přání. Zavádí novou sociální dávku – příspěvek na péči, který nahrazuje dosavadní zvýšení důchodu pro bezmocnost a jehož prostřednictvím si uživatel může vybranou službu zaplatit.

Nový systém sociálních služeb se zaměřuje na osobu, která se ocitla z nějakého důvodu v nepříznivé sociální situaci. Přednostně je připraven poskytnout dostatečné informace, aby tuto situaci mohla řešit sama a vlastními silami. Pokud tento způsob je nedostačující, teprve po vyčerpání této možnosti jsou připraveny sociální služby poskytnout občanovi pomoc. Tato pomoc má být pro každou osobu upravena tak, aby odpovídala jeho potřebám, podporovala jeho samostatnost a předcházela tak trvání vzniklé sociální situace. Sociální služby musí být poskytovány tak, aby byla dodržována základní lidská práva a byla zachována důstojnost člověka.

Sociální služby jsou rozděleny do nových kategorií, a to na služby sociální péče a služby sociální prevence. Služby jsou poskytovány na základě smluvního vztahu. Poskytovatelům byla zákonem určena povinnost registrace, bez které nemohou tyto služby poskytovat. Pravomoc registrujících orgánů provádět inspekce poskytování sociálních služeb u poskytovatelů sociálních služeb dává předpoklad, že služby poskytované podle nového zákona budou splňovat stanovené standardy kvality.

Příspěvek na péči je jedním ze sociálních transferů, které tvoří největší podíl z povinných výdajů státního rozpočtu, které je stát povinen zajišťovat podle zákona.

I přes poměrně krátkou dobu své existence, je potřeba rekapitulovat vznik a vývoj příspěvku ve srovnání s dávkami, které mu předcházely a zároveň poukázat na jeho vliv na státní rozpočet.

2. CÍL PRÁCE A METODIKA

Cílem práce je provést analýzu vývoje příspěvku na péči v letech 2007 – 2009 a vyhodnocení jeho vlivu na státní rozpočet České republiky. Identifikace nedostatků nového systému, který je v práci blíže popsán, jeho porovnání a vyhodnocení před a po účinnosti zákona o sociálních službách a navrnutí změn.

Toto téma dává možnost zpracování problematiky čistě z ekonomického pohledu. Pro zkoumání vývoje příspěvku na péči a jeho vliv na státní rozpočet ČR je použita jako hlavní výzkumná metoda analýza časových řad. Na základě těchto časových řad jsou formulovány závěry a další doporučení. Dále je použita metoda studia odborné literatury a legislativy a metoda komparace. Deskripce celého systému je tvořena na základě vlastních zkušeností z praxe.

3. TEORETICKÁ VÝCHODISKA MANDATORNÍCH VÝDAJŮ

3.1. Rozpočtové právo

3.1.1. Historický pohled na SR

„Vznik státního rozpočtu je spojen s oddělením státního hospodářství od soukromého hospodářství panovníka.“ Časově lze tento jev zařadit do doby konce feudalismu, *„kdy nastupující průmyslový kapitál se snažil získat vliv na státní finance a omezit náklady na vydržování panovníkova dvora. „Ještě v období absolutní monarchie bylo určitým kompromisem mezi tehdejšími panovníkem a novými představiteli kapitálu osamostatnění státních financí a schvalování rozpočtu státních příjmů a výdajů. V počátcích nebylo státní finanční hospodářství dostatečně přehledné, zároveň se rozdělovalo na řadu fondů, které postupně zanikaly v důsledku centralizace státní moci. Již platilo, že potřeby státu se hradily z celkových příjmů státní pokladny. Vznikala potřeba rovnováhy mezi příjmy a výdaji k zajištění nejdůležitějších potřeb státu. V této době lze již hovořit o státním rozpočtu.¹*

V souvislosti s rozšiřováním působnosti státu narůstal i význam státního rozpočtu. Nelze však ještě hovořit o státním rozpočtu, který známe vzhledem k tomu, že nesloužil úplně k plnění funkcí státu. V době kapitalismu volné soutěže byla úloha SR zaměřena především na tvorbu zdrojů k vydržování státního aparátu.

Postupným vývojem kapitalismu se působnost SR rozšiřuje, zvyšují se jeho příjmy a mění se výdaje. Výdaje jsou určeny i do dalších oblastí, a to neziskových oblastí podnikání, do sociální a kulturní oblasti.

Ve 30. letech 20. století se vstupem státu do ekonomiky se státní rozpočet mění nejen svým postavením, ale i svojí úlohou. Do SR putuje prostřednictvím daní přebytečný kapitál a dochází k tvorbě efektivní poptávky přes výdaje SROV. SR se podílí na řešení rozvoje oblastí a zmírňování sociálních rozdílů ve společnosti. Mění se i objem státního rozpočtu, který postupně roste.

„S rozvojem funkcí státu a s růstem jeho úlohy v hospodářské a sociální sféře rostla i úloha státního rozpočtu jako ekonomického nástroje státu k ovlivňování hospodářského rozvoje.“²

---

¹ PAVLÁSEK, V., KUNEŠOVÁ, H., Veřejné finance, s. 139

² PAVLÁSEK, V., KUNEŠOVÁ, H., Veřejné finance, s. 140

3.1.2. Státní rozpočet – obecná charakteristika

Pro vystižení pojmu státní rozpočet v odborné literatuře nalezneme výklady z různých pohledů, ať již z hlediska ekonomického, účetního nebo právního, případně i dalšího, podle toho jak jej chceme posuzovat.

„V nejširším pojetí můžeme státní rozpočet chápat jako „produkt historického vývoje společnosti a její ekonomiky a charakterizovat jej jeho zásadní funkcí, tj. jako dokument schválený nejvyšším orgánem státu, zákonodárným sborem a stanovící předpokládané příjmy a výdaje státu na jednorocní období“.³

„Státní rozpočet představuje z hlediska ekonomického nástroj pro rozdělování větší nebo menší části národního důchodu v peněžním vyjádření. I když je státní rozpočet jako produkt zákonitostí společenského vývoje úzce spjat s existencí státu a z tohoto hlediska je institutem stejně starým jako státní organizace, lze o státním rozpočtu v jeho nynější právní podobě a funkci hovořit teprve od 19. století“.⁴

„Státní rozpočet je centralizovaný peněžní fond, který je vytvářen, rozdělován a používán především s využitím nenávratného a neekvivalentního způsobu rozdělování. Je nejvýznamnějším rozpočtem v soustavě veřejných rozpočtů. Zaujímá významné místo ve fiskální politice vlády. Je schvalován zákonodárnými sbory a nabývá formy rozpočtového zákona.“⁵

„Státní rozpočet je považován i v současnosti za základní finanční plán státu, který se každoročně schvaluje formou zákona a který slouží k soustředování peněžních zdrojů společnosti a k jejich nenávratnému rozdělování s určením na úkoly, především v oblasti rozšířené reprodukce.“⁶

„Vychází ze střednědobého výhledu a představuje finanční vztahy, které zabezpečují financování některých funkcí státu v rozpočtovém roce. K tomuto účelu rozpočet soustřeďuje příjmy vymezené zákonem. Státní rozpočet obsahuje očekávané příjmy, jakož i odhadované výdaje státního rozpočtu v rozpočtovém roce a financující položky. Obsahuje i dotační vztahy k rozpočtům územních samosprávných celků a státních

---

³ BAKEŠ, M. a kol., Finanční právo, s. 86

⁴ MARKOVÁ, H., BOHÁČ, R., Rozpočtové právo, s. 1

⁵ PAVLÁSEK, V., KUNEŠOVÁ, H., Veřejné finance, s. 141 citace z PEKOVÁ, J. Veřejné finance., str. 157

⁶ MARKOVÁ, H., BOHÁČ, R., Rozpočtové právo, s. 2

*fondů. Závazné ukazatele státního rozpočtu stanoví zákon o státním rozpočtu na příslušný rok.*⁷

3.1.3. Podstata státního rozpočtu

Jak již bylo výše uvedeno státní rozpočet je základním finančním plánem státu. Je každoročně schvalován formou zákona a slouží k soustředování peněžních zdrojů společnosti a k jejich nenávratnému rozdělování. Rozdělování těchto peněžních zdrojů je určeno na úkoly především v oblasti finančního krytí státních funkcí tj. fiskální účel a dále na ovlivňování národního hospodářství tzv. mimofiskální účel.

„Státnímu rozpočtu je svěřena zvláště výrazná úloha shromažďování a znovurozdělování té části hrubého domácího produktu, která je určena na celospolečenské potřeby. „⁸

„Jeho obsah, podstata a význam jsou podmíněny funkcemi státu v jednotlivých etapách společenského vývoje.“⁹

„Funkce státního rozpočtu státu je nejen povahy ekonomické, nýbrž i politické. Podle množství shromažďovaných peněžních prostředků a zejména cílů, na něž tyto prostředky jsou vynakládány, je možno usuzovat i na politiku celého státu.“ „Rozpočtový proces představuje každoročně konkretizaci státní politiky na příští rok a státní závěrečný účet projednáváný po uplynutí rozpočtového období pak její zhodnocení.“¹⁰

*„Pokud jde o ekonomické působení státního rozpočtu, lze konstatovat, že v rozpočtu jsou uplatněny funkce evidenčně kontrolní a funkce alokační a distribuční.“*¹¹

K těmto funkcím kolektiv autorů ve své publikaci uvádí další funkci, funkci stabilizační.¹²

Alokační funkce patří k nejstarším funkcím státního rozpočtu. Alokační funkcí veřejných financí rozumíme poskytování veřejných statků, ke kterým patří např. obrana, vnitřní bezpečnost, dopravní infrastruktura a další. Příjemcem veřejných statků je především obyvatelstvo.

---

⁷ MARKOVÁ, H., BOHÁČ, R., Rozpočtové právo, s. 2

⁸ BAKEŠ, M. a kol., Finanční právo, s. 90

⁹ PAVLÁSEK, V., KUNEŠOVÁ, H., Veřejné finance, s. 140-141

¹⁰ BAKEŠ, M. a kol., Finanční právo, s. 90

¹¹ BAKEŠ, M. a kol., Finanční právo, s. 90

¹² Kolektiv autorů, TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČR. Průhledný státní rozpočet?, s. 98

Funkce distribuční, redistribuční neboli přerozdělovací je spojena s přerozdělováním hrubého domácího produktu. Cílem této funkce je zmírnění rozdílů v příjmech nejrozličnějších skupin obyvatel. Z vybraných daní od zdravých, zaměstnaných a příjmově silných občanů výdaje čerpají jedinci s nízkými příjmy, např. nemocní, nezaměstnaní apod.

Stabilizační funkce má za úkol s pomocí státního rozpočtu zmírňovat střídání výkyvů ekonomiky během hospodářského cyklu. V každé ekonomice se střídá období růstu (konjunktury) s obdobím stagnace nebo i poklesu (recese). A právě tyto negativní projevy lze tlumit vhodně prováděnou stabilizační fiskální politikou. V době recese lze zasáhnout snížením daní či zvýšením výdajů, které podpoří poptávku po zboží a sníží tím propad výroby a propouštění zaměstnanců. V době konjunktury lze vytvářet přebytky státního rozpočtu, a tím brzdit nadměrný růst poptávky.

3.1.4. Rozpočtové zásady

„Zákonodárny orgány se snažily mít kontrolu nad činností orgánů státní správy a omezit jejich volnost na úseku státních financí, tzn. ovlivňovat vládní politiku prostřednictvím schvalování příjmů a výdajů výkonných orgánů státu. Proto se postupně s vývojem státního rozpočtu začaly utvářet rozpočtové zásady.“¹³

K základním rozpočtovým zásadám patří:

- Zásada jednotnosti rozpočtu
- Zásada úplnosti rozpočtu
- Zásada každoročního sestavování a schvalování rozpočtu
- Zásada publicity
- Zásada reálnosti rozpočtu
- Zásada vyrovnanosti rozpočtu¹⁴

Je potřeba ještě k výše uvedeným zásadám doplnit zásadu přehlednosti státního rozpočtu.

---

¹³ PAVLÁSEK, V., KUNEŠOVÁ, H., Veřejné finance, s. 143

¹⁴ PAVLÁSEK, V., KUNEŠOVÁ, H., Veřejné finance, s. 143-144

3.1.5. Rozpočtová pravidla

Z rozpočtových zásad vycházejí rozpočtová pravidla, podle nichž se řídí celý rozpočtový proces. Tato pravidla vyplývají ze zákona o rozpočtových pravidlech.

Pravidla určují instituci, která má za povinnost vypracovat návrh rozpočtu, určují kdo a jakým způsobem vypracovává návrh výdajů SR, ukazují na pravidlo přednosti výdajů před příjmy, určují, která instituce schvaluje SR, stanovují možnost případného přesunu položek v rámci výdajů SR, zahrnují pravidlo alokace výdajů, vymezují příjmy, výdaje a rezervy SR, definují rozpočtové provizorium, vymezují uvolňování peněžních prostředků z časového hlediska, vymezují možnosti úhrad neplánovaných potřeb a určují instituci, která zpracuje státní závěrečný účet.¹⁵

3.1.6. Rozpočtový proces a rozpočtová skladba

Rozpočtový proces je souhrn činností, které musí zajistit pracovníci orgánů a institucí rozpočtové soustavy. Patří k nim sestavení návrhu rozpočtu, jeho projednání a následné schválení v zákonodárném sboru, možnosti provádění změn v rozpočtu, jeho plnění, uplatňování kontrolní funkce v průběhu rozpočtového období a následná kontrola plnění rozpočtu.¹⁶

Rozpočtová skladba státního rozpočtu je upravena vyhláškou ministerstva financí o rozpočtové skladbě. Rozpočtová skladba představuje jednotné třídění příjmů a výdajů v celé rozpočtové soustavě, s výjimkou fondu cizích prostředků, fondu sdružených prostředků a fondu podnikatelské činnosti.

Rozpočtová skladba používá tato hlediska třídění příjmů a výdajů:

- Hledisko odpovědností – vyjadřuje, kdo odpovídá neboli kdo je správcem kapitoly a rozpočet se podle tohoto hlediska člení do kapitol
- Hledisko druhové – vyjadřuje členění podle příjmových a výdajových druhů. Výdajovým druhem jsou např. výdaje na nákup věcí, služeb, prací, výkonů nebo práv, nebo druh náhrady, druh podpory a druh příjemce této podpory. Příjmovým druhem jsou právní důvod platby a v jeho rámci příjmy za poskytnutí věcí, služeb, prací, výkonů a práv, druh

---

¹⁵ Zákon č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů

¹⁶ Zákon č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů

přijímané podpory nebo zdroj transferu. Členění je následně do tříd, seskupení položek, podseskupení položek a položek.

- Hledisko odvětvové – vyjadřuje členění podle odvětví. Odvětvím se rozumí druh činnosti, s kterou příjmy nebo výdaje souvisí. Z tohoto hlediska se rozpočet člení na skupiny, oddíly, pododdíly a paragrafy.
- Hledisko konsolidační – vyjadřuje pohyb peněžních prostředků uvnitř rozpočtové soustavy, kdy výdaj z jednoho rozpočtu je příjmem rozpočtu jiného a naopak. Tyto příjmy a výdaje se třídí podle stupňů konsolidace. Stupněm konsolidace se rozumí okruh veřejných rozpočtů a ostatních veřejných peněžních fondů, mezi kterými pohyby peněžních prostředků probíhají. Z tohoto hlediska se příjmy a výdaje člení na záznamové jednotky.¹⁷

3.1.7. Obsah státního rozpočtu

„Obsahem SR jsou příjmy a výdaje, které jsou obecně vymezeny rozpočtovými pravidly. Tato pravidla obsahují výčty příjmů a výdajů, které tvoří příjmy a výdaje státního rozpočtu. Tyto výčty jsou taxativní, ovšem pouze zdánlivě, neboť obsahují položky „další příjmy stanovené tímto zákonem nebo zvláštním právním předpisem“ a „další výdaje stanovené zvláštním zákonem.“ Konkrétně je pak výše příjmů a výdajů státního rozpočtu na příslušný rozpočtový rok stanovena zákonem o státním rozpočtu.“¹⁸

„Státní rozpočet vychází ze střednědobého výhledu (ten se sestavuje vždy na období dvou let bezprostředně následujících po roce, na který je předkládán státní rozpočet). Ukazatele výdajů na programy nebo projekty spolufinancované z rozpočtu Evropské unie jsou pro vypracování návrhu zákona o státním rozpočtu závazné.“¹⁹

„Na straně příjmů jde o očekávané příjmy, na straně výdajů jde o okruh potřeb, které je třeba uhradit. Jedná se nejčastěji o opakující se výdaje např. na správu státu či sociální zabezpečení, ale také o zajištění dalších úkolů a cílů, které chce stát dosáhnout a musí je i finančně zajistit. Tím se postavení obou stran rozpočtové bilance liší – výdaje

---

¹⁷Vyhláška č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě

¹⁸ MARKOVÁ, H., BOHÁČ, R., Rozpočtové právo, s. 101

¹⁹ LAJTKEPOVÁ, E., Veřejné finance, s. 100

*vycházejí z určitého nutného minima, které je nezbytné pro fungování státu, a proto tyto potřeby je možné dosti přesně vyjádřit, ale na straně příjmů tomu trak není.*²⁰

3.1.8. Příjmy státního rozpočtu a jejich struktura

Příjmovou stranu rozpočtu plní příjmy, které můžeme členit z různých hledisek. Ať již z hlediska návratnosti, na návratné (krátkodobé bankovní úvěry nebo příjmy z emise státních dluhopisů) a nenávratné (daně, poplatky, odvody od organizačních složek státu a příspěvkových organizací) nebo z časového hlediska na příjmy běžné, které se každoročně opakují nebo kapitálové, které bývají většinou jednorázového charakteru. Dále lze příjmy SR členit podle stupně dobrovolnosti na příjmy vynucené (mandatorní) nebo dobrovolné (fakultativní). Můžeme je dále ještě členit podle četnosti výskytu na pravidelné či nepravidelné, a nebo podle vlastnické dispozice, tj. příjmy pocházející ze soukromého nebo státního vlastnictví majetku. Našla by se i další hlediska, podle kterých bychom příjmy SR mohli dále členit.

V zásadě se z druhového hlediska příjmy SR člení na příjmy daňové a nedaňové.

Do daňových příjmů patří:

Daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů, tj. daně z příjmů fyzických osob, daně z příjmů právnických osob.

Daně ze zboží a služeb v tuzemsku - daň z přidané hodnoty, spotřební daně, ekologické daně.

Daně a poplatky z vybraných činností a služeb - daně a poplatky z provozu motorových vozidel – silniční daň, poplatky a odvody v oblasti životního prostředí – za odpadní vody, za ovzduší, za odpady, místní poplatky z vybíraných činností a služeb - poplatek ze psů, za rekreační pobyt, ze vstupného, ubytovací kapacity apod., ostatní odvody z vybraných činností a služeb – z provozu loterií, za státní dozor, správní poplatky.

Daně a cla za zboží a služby ze zahraničí.

Majetkové daně - daně z majetku – daň z nemovitosti, daně z majetkových a kapitálových převodů – daň dědická, darovací, z převodu nemovitostí.

---

²⁰ BAKEŠ, M. a kol, Finanční právo, s. 116

Pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a veřejné zdravotní pojištění - důchodové pojištění, nemocenské pojištění, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na veřejné zdravotní pojištění, pojistné na úrazové pojištění.

Ostatní daňové příjmy.²¹

Do nedaňových příjmů jsou zahrnuty tyto příjmy:

Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytů organizací s přímým vztahem – příjmy z poskytování služeb a výrobků, z prodeje zboží, ze školného, mýtné, ostatní příjmy, odvody PO, příjmy z pronájmu majetku, příjmy z úroků, soudní poplatky.

Přijaté sankční platby a vratky transferů, příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy – přijaté neinvestiční dary, pojistné náhrady, nekapitálové příspěvky a náhrady, přijaté splátky půjčených prostředků – od podnikatelských subjektů, od o. p. s., veřejných rozpočtů a zřizovaných organizací, obyvatelstva, splátky za úhradu dluhů nebo dodávek.

Tyto příjmy v rozpočtové skladbě ještě doplňují kapitálové příjmy v tomto členění:

Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy – z prodeje pozemků, nemovitostí, ostatní kapitálové příjmy – přijaté dary nebo příspěvky na pořízení DM.

Příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů.

Přijaté transfery – neinvestiční od veřejných rozpočtů ústřední a územní úrovně, převody z vlastních fondů, neinvestiční transfery přijaté ze zahraničí a ze státních finančních aktiv.

Investiční přijaté transfery – od veřejných rozpočtů ústřední a územní úrovně, ze zahraniční a ze státních finančních aktiv.²²

Výše příjmů státního rozpočtu jsou ovlivňovány řadou faktorů. K těm nejdůležitějším patří cenová a mzdová politika státu, která má za následek zvýšení základu

---

²¹ Vyhláška č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě

²² Vyhláška č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě

daně a ovlivňuje velikost zdanitelných příjmů zaměstnanců nebo výše vlastních nákladů podnikatelské sféry k základu daně z příjmů.

3.1.9. Výdaje státního rozpočtu

Prostřednictvím výdajů státního rozpočtu jsou zabezpečovány základní funkce státu. Stejně jako u příjmů státního rozpočtu lze i výdaje státního rozpočtu členit z různých hledisek. Nejčastějším členěním je podle funkcí státu, kde se výdaje rozdělují na podporu ekonomického vývoje státu, na státní správu, armádu, policii a justici, na sociální, zdravotní, školské a kulturní účely a splácení státního dluhu. Dalším hlediskem členění výdajů je hledisko závaznosti, podle něhož se výdaje SR člení na mandatorní a fakultativní. Ale také podle určení k financování výdajů investičních nebo neinvestičních (běžných). Výdaje SR se mohou členit i z mnoha dalších hledisek. Jejich skutečné členění je dáno platnou legislativou.

Rozpočtová skladba SR z druhového hlediska obsahuje výdaje v tomto členění:

Běžné výdaje (nákupy zboží a služeb a transferové platby), výdaje na platby, ostatní platby za provedenou práci a pojistné – platy, osobní výdaje, odměny, povinné pojistné placené zaměstnavatelem, odměny za užití duševního vlastnictví, mzdové náhrady.

Neinvestiční nákupy a související výdaje – nákupy materiálu a zboží, úroky a ostatní finanční výdaje, nákupy vody, paliv a energie, nákup služeb, ostatní – opravy a udržování, cestovné apod., poskytnuté zálohy, jistiny, záruky a vládní úvěry, výdaje související s neinvestičními nákupy, příspěvky, náhrady a věcné dary.

Neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům – podnikatelským subjektům, neziskovým a podobným organizacím, neinvestiční nedotační transfery podnikatelským subjektům, neziskovým a podobným organizacím, v souvislosti s nemocenským pojištěním.

Neinvestiční transfery veřejnoprávním subjektům a mezi peněžními fondy téhož subjektu – veřejným rozpočtům ústřední a územní úrovně, příspěvkovým a podobným organizacím, ostatní neinvestiční transfery jiným veřejným rozpočtům.

Neinvestiční transfery obyvatelstvu – sociální dávky, náhrady placené obyvatelstvu – z úrazového pojištění, povahy rehabilitací, náhrady mezd, ostatní neinvestiční transfery obyvatelstvu.

Neinvestiční transfery do zahraničí – mezinárodním organizacím a nadnárodním orgánům, cizím státům, ostatní.

Neinvestiční půjčené prostředky – podnikatelským subjektům, neziskovým a podobným organizacím, veřejným rozpočtům ústřední a územní úrovně, příspěvkovým a podobným organizacím, obyvatelstvu, do zahraničí.

Neinvestiční převody Národnímu fondu – na spolufinancování programů EU a dalších zahraničních fondů, na vyrovnání kursových rozdílů, ostatní.

Ostatní neinvestiční výdaje.²³

Kapitálové výdaje

Investiční nákupy a související výdaje – pořízení dlouhodobého nehmotného majetku, dlouhodobého hmotného majetku, pozemků.

Nákup akcií a majetkových podílů.

Investiční transfery – podnikatelským subjektům, neziskovým a podobným organizacím, veřejným rozpočtům ústřední a územní úrovně, příspěvkovým organizacím, investiční převody vlastním fondům, investiční transfery obyvatelstvu a do zahraničí.

Investiční půjčené prostředky – podnikatelským subjektům, neziskovým a podobným organizacím, veřejným rozpočtům ústřední a územní úrovně, příspěvkovým a podobným organizacím, obyvatelstvu a do zahraničí.

Investiční převody Národnímu fondu – na spolufinancování programů z EU, komunitárních programů, ostatních programu Evropských společenství a ČR a ze zahraničí.

Ostatní kapitálové výdaje.

„Výdaji státního rozpočtu, které jsou svým objemem jedny z největších, jsou výdaje na dávky důchodového pojištění, dávky nemocenského pojištění, dávky státní sociální podpory, ostatní sociální dávky, výdaje na podporu v nezaměstnanosti, podporu při rekvalifikaci a na aktivní politiku zaměstnanosti.

---

²³ Vyhláška č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě

Od 1. 1. 2007 k těmto dávkám přibýly dotace územním samosprávným celkům na dávky sociální péče (tzv. příspěvek na péči) a na dávky pomoci v hmotné nouzi. Tyto dávky patří mezi tzv. mandatorní výdaje, neboť jsou stanoveny zvláštními právními předpisy a jejich výši nelze zákonem o státním rozpočtu měnit.

„Výdaje státního rozpočtu dále tvoří dotace a návratné finanční výpomoci podle stanovených pravidel vymezeným organizacím a institucím. Dalším typem výdajů ze státního rozpočtu jsou příspěvky politickým stranám a fyzickým osobám podle zvláštního právního předpisu. K výdajům státního rozpočtu dále patří i peněžité vklady státu do akciových společností, stejně jako nákup cenných papírů. Výdaje tvoří i peněžní prostředky, které jsou poskytovány do zahraniční a výdaje na realizaci státních záruk. Rozpočtová pravidla dále jako výdaje státního rozpočtu uvádějí výdaje související s dluhovou službou a výdaje na vládní úvěry. Kromě výše uvedených výdajů, které jsou stanoveny rozpočtovými pravidly jsou výdaji státního rozpočtu i další výdaje stanovené zvláštními zákony.“²⁴

Největší objem plánovatelných veřejných výdajů tvoří: „tzv. nárokové výdaje (neboli mandatorní či obligatorní) podložené zákonnou úpravou, například výdaje na starobní důchody, na podpory v nezaměstnanosti, výdaje na základní vzdělání, obranu a bezpečnost apod. U těchto výdajů je obtížné snižovat jejich výši a na jejich financování se musí zajistit veřejné příjmy. Změna zákonných úprav, která ovlivní objem nárokových veřejných výdajů je zpravidla dlouhodobá, neboť je předmětem politického vyjednávání v parlamentu.“²⁵

3.2. MANDATORNÍ VÝDAJE STÁTNÍHO ROZPOČTU

3.2.1. Obecná charakteristika

Jak vyplývá ze studie ČSÚ „výdajová strana státního rozpočtu ČR je zcela v dominanci mandatorních výdajů. Jsou složeny z položek, které je stát povinen zajišťovat podle zákona a dále z těch, které vyplývají z jiných právních norem či smluvních závazků.

---

²⁴ MARKOVÁ, H., BOHÁČ, R., Rozpočtové právo, s. 108-112

²⁵ PEKOVÁ, J., Veřejné finance – úvod do problematiky, s. 218

*Mimo to existuje nepřímá povinnost státu poskytovat peníze z rozpočtu, která má podobu tzv. quasi mandatorních výdajů.*²⁶

Co však patří do kategorie mandatorních výdajů? Je dobré si na úvod říci, že žádná mezinárodně platná definice pro mandatorní výdaje neexistuje. Každý stát má možnost zahrnout do mandatorních výdajů odlišné výdaje. Jejich skladba je odlišná především z důvodu odlišnosti legislativního procesu jednotlivého státu.²⁷

Rozdělení mandatorních výdajů SR ČR v základním členění:

- Mandatorní výdaje vyplývající ze zákona – tj. sociální transfery a mandatorní výdaje dané zákonem
- Ostatní mandatorní výdaje – tj. výdaje vyplývající z jiných právních norem a smluvních závazků
- Quasi mandatorní výdaje

Tabulka č. 1 ukazuje vývoj mandatorních výdajů v rozmezí let 1995 – 2009. Údaje vychází ze skutečného čerpání v daných letech.

Tabulka č. 1: Mandatorní výdaje celkem a jejich podíl na celkových výdajích státního rozpočtu

v mld. Kč

Rok	1995	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Mandatorní výdaje celkem	193,7	426,6	453,2	471,7	523,2	554,5	581,8	622,0
Podíl MV na výdajích SR v %	44,8	52,8	52,5	51,9	51,3	50,8	53,7	53,3

Pramen: MF ČR Státní závěrečný účet za r. 1995 a r. 2003-2009, vlastní výpočty

²⁶ DUBSKÁ, D., Mandatorní výdaje státního rozpočtu jako riziko vnitřní nerovnováhy české ekonomiky, publikace přístupna na <http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/1526-04>

²⁷ Kolektiv autorů, TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČR. Průhledný státní rozpočet? , s. 123

Z tabulky je zřejmé, že mandatorní výdaje každým rokem rostly. Pokud srovnáme období v rozsahu 14 let, tj. od roku 1995 - 2009 je nárůst MV o 428,3 mld. Kč vyšší. Mandatorní výdaje se za toto období navýšily více jak trojnásobně. Podíl MV na výdajích SR představuje více jak polovinu veškerých výdajů SR.

Pro rok 2010 bylo rozpočtováno na mandatorní výdaje celkem 680,6 mld. Kč a jejich podíl na celkových výdajích státního rozpočtu tak představuje 56,7 %.

3.2.2. Struktura mandatorních výdajů státního rozpočtu ČR

a) Mandatorní výdaje vyplývající ze zákona

Největší podíl z povinných výdajů státního rozpočtu tvoří ty položky, které je stát povinen zajišťovat podle zákona. Jsou to především sociální transfery a kromě nich další mandatorní položky dané zákonem. Nejvýznamnějším sociálním transferem jsou výplaty penzí, tzn. dávky důchodového pojištění. Mimo nich patří do sociálních transferů také nemocenské dávky a státní sociální podpora (všeobecná pokladní správa), podpora v nezaměstnanosti a od roku 2007 dva nové typy transferů, příspěvek na péči a dávky v hmotné nouzi.

Další velkou skupinu mandatorních výdajů daných zákonem, které však nemají povahu sociálních transferů, tvoří (podle nejvýznamnějších objemů posledních let) zejména platby státu do zdravotního pojištění (všeobecná pokladní správa), výdaje na dluhovou službu, výplata státních příspěvků ke stavebnímu spoření, dotace státním fondům, výdaje na volby a příspěvky politickým stranám, příspěvky k penzijnímu připojištění, dotace na podporu exportu a některé další.²⁸

---

²⁸ DUBSKÁ, D., MANDATORNÍ VÝDAJE STÁTNÍHO ROZPOČTU: JAKÁ JE CENA „LIDSKÉHO KAPITÁLU“ přístupno na: http://kdem.borec.cz/P_PDF/Dubska.pdf

Tabulka č. 2: Mandatorní výdaje vyplývající ze zákona a jejich podíl na celkových výdajích státního rozpočtu

v mld. Kč

Rok	1995	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Mandatorní výdaje vyplývající ze zákona	184,5	401,3	518,3	425,0	473,7	519,0	545,2	585,0
Podíl na výdajích SR v %	42,6	49,6	48,5	45,8	46,4	47,5	50,3	50,1

Pramen: MF ČR Státní závěrečný účet za r. 1995 a r. 2003-2009, vlastní výpočty

Mandatorní výdaje vyplývající ze zákona mají ve státním rozpočtu největší objem, jak vyplývá i z tabulky č. 2. Jak již bylo výše uvedeno jsou v nich zahrnuty především sociální transfery, které ukazují na sociální politiku našeho státu.

Ve srovnání s rokem 1995, kdy hodnota mandatorních výdajů byla 184,5 mld. Kč v roce 2009 objem těchto výdajů vzrostl více jak 3 krát na 585,0 mld. Kč. Podíl MV na celkových výdajích SR vzrostl vůči roku 1995 o téměř 8 p.b.

Vývoj sociálního transferu – příspěvku na péči je popsán kapitole č. 4.

b) Ostatní mandatorní výdaje

Kromě výdajů, které státním financím uložil zákon, existují i další položky výdajové strany státního rozpočtu, jež se staly závazkem státu a které proto musí plnit – jde o tzv. ostatní mandatorní výdaje. Také ty vyplývají jednak z právních norem (jiného typu než zákonů), jednak ze smluvních závazků.

b1) Výdaje vyplývající z jiných právních norem

Relativně úzká struktura tohoto typu mandatorních výdajů, v objemech pohybujících se v řádech stamilionů korun, je tvořena např. výdaji typu státní podpory hypotečního úvěrování.

b2) Výdaje vyplývající ze smluvních závazků

Po vstupu ČR do Evropské unie v květnu 2004 se největší položkou mandatorních výdajů vázaných na smluvní závazky staly odvody a příspěvky do rozpočtu EU. Rovněž transfery peněz mezinárodním organizacím (platby Mezinárodnímu měnovému fondu, Světové bance, česko-německému Fondu budoucnosti) plynou ze smluvních závazků ČR.

Tabulka č. 3: Ostatní mandatorní výdaje a jejich podíl na celkových výdajích SR

v mld. Kč

Rok	1995	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ostatní mandatorní výdaje	9,2	25,3	34,9	46,7	49,5	35,5	36,6	36,9
Podíl na výdajích SR v %	2,1	3,1	4,0	5,1	4,8	3,2	3,3	3,2

Pramen: MF ČR Státní závěrečný účet za r. 1995 a r. 2003-2009, vlastní výpočty

Objem ostatních mandatorních výdajů v roce 1995 byl 9,2 mld. Kč, což představovalo 2,1 % podíl na celkových výdajích SR. Prudký nárůst těchto výdajů v roce 2006 představoval téměř pětinasobek oproti roku 1995. V dalších letech došlo k mírnému snížení. V roce 2009 byl objem 36,9 mld. Kč a podíl na celkových výdajích 3,2 %.

c) Quasi mandatorní výdaje státního rozpočtu

Výdaje státu na mzdy pracovníků rozpočtových a příspěvkových organizací jsou významnou položkou výdajové strany státního rozpočtu. Přestože jejich výplata není daná zákonem ani jinou právní formou, je zřejmé, že jsou ze své povahy nezbytným nákladem na veřejné služby a správu státu – jsou tedy jeho quasi mandatorním výdajem. Kromě nejvýznamnější položky mezd a platů v rozpočtové a příspěvkové sféře patří do quasi mandatorních výdajů státu také výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti a

kapitola ministerstva obrany (bez sociálních dávek). Od roku 2001 se staly součástí quasi mandatorních výdajů i investiční pobídky (dotace na daňovou povinnost).²⁹

3.3. Sociální zabezpečení

3.3.1. Obecná charakteristika

„Každý člověk se může ve svém životě setkat s nepříznivou situací nebo obdobím, kdy není schopen ze svých příjmů nebo úspor hradit své náklady, aniž by se mu radikálně snížil životní standard.

Tyto situace mohou být předvídatelné (stáří, rodičovství, většinou i nemoc) ale i nepředvídatelné (úraz, úmrtí živitele). Na některé situace se může člověk sám připravit, některým ale není schopen okamžitě sám čelit. Většina lidí si tyto souvislosti velmi dobře uvědomuje a je ochotna přispívat v nějaké podobě do společného rozpočtu či fondu, aby v případě nouze mohli být potom podporováni a nezůstali tak ve špatné životní situaci na svůj problém sami.“³⁰

„Ve vyspělých zemích je součástí životní úrovně jak stránka hmotná (např. přístup k bydlení, vybavenost domácností apod.), ale i nehmotná. Tuto nehmotnou tvář životní úrovně tvoří právo na informace, právo na účast ve veřejném životě apod., ale i sociální jistoty – zajištění a garanci ekonomických práv v nepříznivých životních situacích.

Hlavní součástí, nikoliv ale jedinou sociálních jistot je sociální zabezpečení. Sociální zabezpečení je potom základní součástí sociální politiky státu.

Hlavním důvodem vzniku státní sociální politiky byla skutečnost, že ve všech společnostech se vyskytoval stav sociálního napětí – tzv. sociální otázka. Což zjednodušeně znamená je existence rozdílu v právech politických, ekonomických i osobních a v možnostech disponování s ekonomickými statky mezi různými sociálními skupinami. Tyto rozdíly mohly být tak velké, že ohrožovaly samu existenci společnosti, případně později státu.

Obsahem státní sociální politiky v novodobé historii je, v nejjobecnější poloze, péče o blahobyt lidí. Stát přispívá k zajištění vzdělání, zdraví a nezbytného příjmu. Konkrétní

---

²⁹ DUBSKÁ, D., MANDATORNÍ VÝDAJE STÁTNÍHO ROZPOČTU: JAKÁ JE CENA „LIDSKÉHO KAPITÁLU“ přístupno na: http://kdem.borec.cz/P_PDF/Dubska.pdf

³⁰ LAJTKEPOVÁ, E., Veřejné finance, s. 131

*obsah státní sociální politiky se liší v závislosti na ekonomických podmínkách, na kulturní vyspělosti a na tradicích země.*³¹

Podle mezinárodních doporučení Mezinárodní organizace práce (International Labour Office) se v současné době sociální zabezpečení vztahuje na následující případy:

- Ohrožení zdraví a nemoc
- Pracovní poškození a invalidita
- Pracovní úrazy a nemoci z povolání
- Nezaměstnanost
- Stáří
- Mateřství a rodičovství
- Úmrtí živitele³²

„Ve všech vyspělých zemích existují různé způsoby zajištění pro výše uvedené případy, významně liší se ale rozsahem i nástroji konkrétní realizace.

Na postavení teorie sociálního zabezpečení v rámci teorie veřejných financí nejsou v ekonomické teorii jednotné názory. Někteří ekonomové ho považují za samostatnou součást teorie veřejných financí, někteří ho ztotožňují pouze s jedním z druhů veřejných programů, realizovaných prostřednictvím veřejných institucí.

*Tuto součást veřejných financí v žádném případě ale nemůžeme pominout. Je totiž nezpochybnitelné, že sociální zabezpečení je v současné době ve všech vyspělých zemích velmi úzce spjata jak s veřejnými příjmy, tak s veřejnými výdaji a výdaje na sociální zabezpečení stále rostou.*³³

3.3.2. Úloha sociálního zabezpečení

„Sociální zabezpečení zahrnuje sociální služby, tzn. zajišťování a poskytování veřejných statků obyvatelstvu (podle hlediska potřeby), ať už prostřednictvím neziskových organizací ve veřejném sektoru nebo prostřednictvím soukromoprávních neziskových organizací, resp. soukromým ziskovým sektorem a zajištění potřebných

---

³¹ LAJTKEPOVÁ, E., Veřejné finance, s. 131

³² Konvence International Labour Office No. 102/1952

³³ LAJTKEPOVÁ, E., Veřejné finance, s. 132

finančních zdrojů na jejich produkci ve veřejném sektoru, resp. na případné poskytování dotací soukromému sektoru.

Do sociálního zabezpečení se však zahrnuje i poskytování sociálních transferů sociálně slabším skupinám obyvatelstva, poskytování transferů – dávek jako náhrady za ušlý výdělek (např. při čerpání mateřské dovolené, při nemoci apod.), resp. Při ztrátě pracovní schopnosti – v důsledku úrazu, stáří, při ztrátě zaměstnání apod.

Sociální zabezpečení ovlivňuje sociální politika státu. Veřejné sociální zabezpečení je využíváno státem při řešení důsledků sociálních událostí a rizik a při garanci sociálních jistot. ³⁴

„Sociální jistoty občanů představují zajištění určitých práv občanů ve vymezených životních situacích. Pojem sociálních jistot je blízký a srovnatelný s pojmem sociální zabezpečení.

V užším pojetí sociálních událostí se do sociálního zabezpečení zahrnuje:

- *Důchodové zabezpečení*
- *Sociální služby*

V širším pojetí sociálních událostí se do sociálního zabezpečení zahrnuje:

- *Péče o zdraví*
- *Zabezpečení v nemoci a při úrazu, při invaliditě*
- *Zabezpečení matek v těhotenství a v mateřství*
- *Zabezpečení ve stáří*
- *Zabezpečení v nezaměstnanosti*
- *Zabezpečení pozůstalých v případě úmrtí rodinných příslušníků*
- *Pomoc rodinám s dětmi*
- *Sociální péče*

V praxi se pojímá sociální zabezpečení v tomto širším pojetí. Zahrnuje jak služby obyvatelstvu, tj. zdravotní péče, sociální péče, tak transfery obyvatelstvu, tj. různé sociální dávky. ³⁵

---

³⁴ PEKOVÁ, J., Veřejné finance – úvod do problematiky, s. 249

3.3.3. Historie sociálního zabezpečení

„ Sociální zabezpečení má historické kořeny. Přes různé formy vzájemnostního pojištění ve starověku a středověku, můžeme o pojištění hovořit od 14. století a v ekonomické teorii pak od 17. století, kdy byl kladen důraz na soukromé pojištění.

Ucelené systémy veřejného sociálního pojištění, resp. sociální zabezpečení, začaly vznikat v 19. století v Německu.

Další rozvoj sociálního zabezpečení ovlivnila teorie ekonomie blahobytu a její využití při budování státu blahobytu. K jednomu z hlavních úkolů státu blahobytu patřilo zmírňování nerovností mezi občany, ke kterým vede tržní hospodářství. Byla zdůrazňována nutnost reformy sociální politiky státu, zestátnění části pojišťovnictví. Cílem těchto změn bylo zejména zabezpečit člověka v nemoci a ve stáří.

Stát blahobytu předpokládá:

- *Vytvoření komplexního systému sociálního programu – materiální zajištění všech skupin obyvatelstva, řešení nevzdělanosti, chudoby, nemocnosti atd.*
- *Vybudování takového systému sociálního pojištění, který je založen na spolupráci občana se státem*
- *Výraznou angažovanost státu v sociální oblasti, stát do značné míry přebírá na svá bedra sociální jistění občanů, buduje rozsáhlý a jednotný systém sociálního zabezpečení*
- *Vysokou míru redistribuce*

Stát blahobytu je proto velmi náročný na potřebné finanční zdroje.

Koncem 19. století se začala přehodnocovat úloha státu v ekonomice USA. K dalšímu rozvoji sociálního zabezpečení dochází ve 20. století. Po první světové válce se stává hlavním subjektem sociálního zabezpečení a sociální pomoci stát. Další rozvoj následuje po druhé světové válce například koncepcí národního pojištění W. Beveridge ve

---

³⁵ PEKOVÁ, J., Veřejné finance – úvod do problematiky, s. 250

Velké Británii. Součástí politiky státu se stává sociální politika. Úkolem státu blahobytu bylo pomoci zajistit sociální jistoty obyvatel. Sociální zabezpečení se stává nástrojem zlepšení základních životních podmínek obyvatel. Výdaje na sociální zabezpečení významně rostou.

Programy sociálního zabezpečení se staly ve 20. století významnými veřejnými výdajovými programy.³⁶

„Během 20. století veřejné výdaje na sociální zabezpečení rostly významným tempem. Tento vývoj byl umožněn hospodářskou prosperitou, zároveň i veřejné příjmy a v nich i povinné sociální pojištění, rostly. V posledních letech představují výdaje na sociální zabezpečení ve vyspělých zemích více než třetinu finančních prostředků veřejných financí. Povinné sociální pojištění se stalo významným příjmem rozpočtových soustav. Oproti tomu však potřeby sociálního zabezpečení vyžadují stále větší objem finančních prostředků. Proto se financování sociálního zabezpečení stalo velkým problémem zejména v poslední třetině 20. století.

Pokles hospodářského růstu, růst nezaměstnanosti, pokles tempa růstu veřejných příjmů, stárnutí obyvatelstva znamenaly důsledky nedostatku finančních prostředků na financování veřejných potřeb, včetně sociálního zabezpečení. Proto většina vyspělých zemí přistoupila v poslední třetině 20. století k reformám sociálního zabezpečení, např. zvyšování daní, zpřísnění podmínek pro nárok na podporu v nezaměstnanosti a dalších dávek včetně jejich výše a doby pobírání.³⁷

3.3.4. Sociální péče – sociální služby

„Sociální služby jsou svým charakterem smíšeným veřejným statkem. Sociální služby jsou zajišťovány pro občana a poskytovány občanovi podle kritéria potřeby.

Převážná většina těchto služeb je zajišťována veřejnoprávními neziskovými organizacemi zřízenými zejména v lokálním a regionálním veřejném sektoru. Zajišťování a poskytování sociálních služeb ovlivňuje sociální politika státu.

V ČR jde většinou o typ příspěvkové organizace. Za poskytované služby klientům tyto organizace vybírají uživatelský poplatek, nicméně příjmy z uživatelských poplatků, případně další vlastní příjmy, zpravidla nestačí na krytí nákladů těchto organizací. Proto

³⁶ PEKOVÁ, J., Veřejné finance – úvod do problematiky, s. 251-253

³⁷ PEKOVÁ, J., Veřejné finance – úvod do problematiky, s. 253-254

rozpočtu zřizovatele – obce, případně kraje, dostávají příspěvek na provoz a příspěvek na investice.³⁸

Zdrojem financování sociální péče zajišťované příslušnými organizacemi – zařízeními sociální péče jsou v ČR:

- *Příspěvky (uživatelské poplatky klientů, příspěvky rodičů svěřenců)*
- *Finanční příspěvky z rozpočtu zřizovatele, tzn. rozpočtu obce, resp. kraje, a to zvlášť příspěvek na provoz a zvlášť příspěvek na investice, které jsou závaznými ukazateli*
- *Dotace ze SR, konstruované finančním ukazatelem na místo v zařízení sociální péče, které jsou poskytovány prostřednictvím kapitoly Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV)*
- *Příjmy z doplňkové činnosti ústavů a zařízení sociální péče*
- *Sociální péče je financována z veřejných příjmů včetně daňových.³⁹*

Sociální služby jsou určeny lidem společensky znevýhodněným, jejichž cílem je zlepšit kvalitu jejich života, případně je do společnosti začlenit v maximální možné míře, nebo společnost ochránit před riziky, jichž jsou tito lidé nositeli.

3.3.4.1. Základní druhy a formy sociálních služeb

Podle zákona č. 108/2006 Sb. v platném znění o sociálních službách se sociální služby dělí na:

- sociální poradenství, které poskytuje osobám potřebné informace přispívající k řešení jejich nepříznivé sociální situace ať již prostřednictvím poskytovatelů sociálních služeb nebo v občanských, manželských, rodinných poradnách nebo poradnách pro osoby se zdravotním postižením, oběti trestných činů či domácího násilí
- služby sociální péče, které napomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost, s cílem umožnit jim v nejvyšší možné míře zapojení do běžného života společnosti a pokud jim to jejich stav neumožňuje, zajistit jim důstojné prostředí a

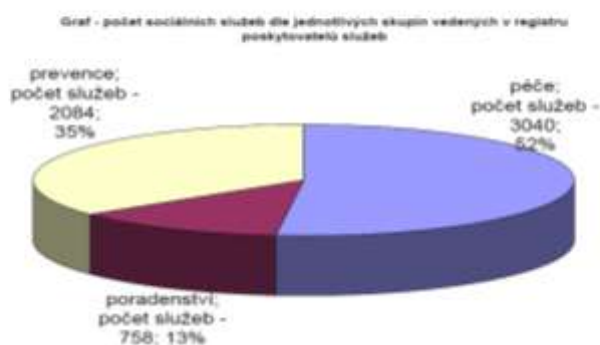
---

³⁸ PEKOVÁ, J., Veřejné finance-úvod do problematiky, s. 259-260

³⁹ PEKOVÁ, J., Veřejné finance – úvod do problematiky, s. 260-261

- zacházení, jedná se např. o osobní asistenci, pečovatelskou službu, tísňovou péči, podporu samostatného bydlení, odlehčovací služby, centra denních služeb, denní a týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotními postiženími, seniory a se zvláštním režimem, chráněná bydlení a další
- služby sociální prevence, jejichž cílem je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů, patří k nim zejména azylové domy, domy na půl cesty, noclehárny, terapeutické komunity a další.

Graf č. 1 ukazuje počet a podíl sociálních služeb podle jednotlivých skupin tak, jak jsou vedeny v registru poskytovatelů sociálních služeb.

Zdroj: Vybrané statistické údaje o financování sociálních služeb a příspěvku na péči. MPSV, Odbor sociálních služeb a sociálního začleňování, pracovní verze ze dne 11.5.2010.
 Internetový zdroj: www.mpsv.cz/files/clanky/9198/Analiza_fin_SS.pdf

Sociální služby jsou poskytovány jako služby pobytové, ambulantní nebo terénní.

Pobytovými službami se rozumí služby spojené s ubytováním v zařízení sociálních služeb, např. domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, týdenní stacionáře, chráněná bydlení a další.

Ambulantními službami se rozumí takové služby, za kterými osoba dochází nebo je doprovázena nebo dopravována do zařízení sociálních služeb a součástí služby není ubytování. Takovými službami jsou např. centra denních služeb, odlehčovací služby nebo denní stacionáře.

Terénními službami se rozumí služby, které jsou osobě poskytovány v jejím přirozeném sociálním prostředí, tedy v domácím rodinném prostředí. Do těchto služeb

můžeme zařadit službu osobní asistence, pečovatelskou službu, podporu samostatného bydlení, odlehčovací služby.

Tabulka č. 4: Počet jednotlivých druhů služeb sociální péče

Počet služeb sociální péče vedených v registru poskytovatelů sociálních služeb

Druh služby sociální péče	počet služeb
centra denních služeb	107
denní stacionáře	274
domovy pro osoby se zdravotním postižením	232
domovy pro seniory	485
domovy se zvláštním režimem	179
chráněné bydlení	153
odlehčovací služby	264
osobní asistence	219
pečovatelská služba	816
podpora samostatného bydlení	36
průvodcovské a předčitatelské služby	41
sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	135
tisňová péče	18
týdenní stacionáře	81
Celkem	3 040

Zdroj: Vybrané statistické údaje o financování sociálních služeb a příspěvku na péči. MPSV, Odbor sociálních služeb a sociálního začleňování, pracovní verze ze dne 11.5.2010.
 Internetový zdroj: www.mpsv.cz/files/clanky/9198/Analiza_fin_SS.pdf

Tabulka ukazuje, že z celkového počtu 3 040 poskytovaných služeb sociální péče poskytovateli, kteří jsou oprávněni poskytovat sociální služby na základě získání rozhodnutí o registraci je nejfrekventovanější sociální službou s počtem 816 pečovatelská služba, na druhém místě jsou pobytová zařízení domovy pro seniory 485 a na dalším místě se nachází denní stacionáře s počtem 274. Z výše uvedeného vyplývá, že lidé chtějí zůstat ve svém domově a volí pečovatelskou službu, která jim zajistí za stanovený poplatek potřebné služby – nákupy, pomoc při oblékání, doprovod k lékaři, ošetřovatelskou péči apod. Pobytová zařízení volí lidé, kteří již bohužel nemohou setrvávat ve svém rodinném prostředí z důvodu jejich zhoršeného zdravotního stavu, a nebo nemají možnost, aby se o ně rodina postarala. Denní stacionáře jsou velice potřebnou a důležitou sociální službou, která má ulevit rodinným příslušníkům, kteří se starají o zdravotně handicapovaného, aby si odpočinuli, zařídili si potřebné záležitosti.

Tabulka č. 5: Počet služeb sociální péče podle právní formy poskytovatele

Počet služeb sociální péče vedených v registru poskytovatelů sociálních služeb dle právní formy poskytovatele sociální služby

Druh služby	NNO	obchodní společnosti	fyzické osoby	města/obce	příspěvkové organizace	ostatní
centra denních služeb	77	0	0	5	25	0
denní stacionáře	144	2	3	5	117	3
domovy pro osoby se zdravotním postižením	23	1	0	0	204	4
domovy pro seniory	102	14	4	5	360	0
domovy se zvláštním režimem	33	10	2	0	134	0
chráněné bydlení	82	0	2	6	60	3
odlehčovací služby	143	9	3	12	94	3
osobní asistence	189	5	9	2	14	0
pečovatelská služba	279	20	30	301	179	7
podpora samostatného bydlení	25	0	0	0	11	0
průvodcovské a předčitatelské služby	37	1	1	0	2	0
sociální služby poskytované ve zdravot. zařízeních ústavní péče	11	71	0	0	53	0
tišňová péče	9	1	2	1	5	0
týdenní stacionáře	29	1	0	0	50	1
Celkem	1 183	135	56	337	1 308	21

NNO – nestátní nezisková organizace (především se jedná o občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, církevní právnické osoby).

Obchodní společnosti – především se jedná o společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti, družstva.

Příspěvkové organizace – především se jedná o příspěvkové organizace zřizované městy a kraji.

Města/obce – případy, kdy služby poskytuje přímo obec či město vlastní organizační složkou bez právní subjektivity

Ostatní – např. organizační složky státu, školské právnické osoby.

Zdroj: Vybrané statistické údaje o financování sociálních služeb a příspěvku na péči. MPSV, Odbor sociálních služeb a sociálního začleňování, pracovní verze ze dne 11.5.2010.

Internetový zdroj: www.mpsv.cz/files/clanky/9198/Analiza_fin_SS.pdf

Převažující právní formou, jak ukazuje tabulka č. 5, která v největším počtu poskytuje sociální služby jsou příspěvkové organizace, zřizované městy nebo kraji. Poté následují nestátní neziskové organizace, jako např. občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti nebo církevní právnické osoby. S vysokým odskokem je pak následují samotná města či obce prostřednictvím vlastních organizačních složek.

3.3.4.2. Zařízení sociálních služeb

Aby mohly být sociální služby poskytovány jsou pro ně zřizována tato zařízení sociálních služeb: centra denních služeb, denní a týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, seniory a domovy se zvláštním režimem, chráněná bydlení, azylové domy, domy na půl cesty, zařízení pro krizovou pomoc, nízkoprahová denní centra a zařízení pro děti a mládež, noclehárny, terapeutické komunity, sociální poradny,

sociálně terapeutické dílny, centra sociálně rehabilitačních služeb, pracoviště rané péče a intervenční centra. Kombinací těchto zařízení vznikají mezigenerační nebo integrovaná centra.

3.3.4.3. Základní činnosti při poskytování sociálních služeb

Základními činnostmi při poskytování sociálních služeb jsou pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování, popř. přenocování, pomoc při zajištění chodu domácnosti, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, sociální poradenství, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí, telefonická krizová pomoc, nácvik dovedností pro zvládnutí péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění, podpora vytváření a zdokonalování základních pracovních návyků a dovedností.

Základní činnosti, které uvádí tento zákon u vyjmenovaných druhů sociálních služeb jsou jejich poskytovatelé povinni vždy zajistit. Kromě toho mají možnost tyto činnosti rozšiřovat. Důležitou povinností, kterou musí stanovení poskytovatelé pobytových sociálních služeb zajistit je zdravotní péče, a to buď prostřednictvím zdravotnického zařízení, nebo svých zaměstnanců s odbornou způsobilostí.

3.3.4.4. Úhrada nákladů za sociální služby

Sociální služby jsou poskytovány osobám buď bezplatně nebo za částečnou nebo plnou úhradu nákladů. Poskytovatel sociálních služeb je povinen před nástupem uživatele informovat jej o výši úhrady nákladů, kterou bude hradit. Tato je pak obsahem smlouvy o poskytování sociálních služeb, kterou poskytovatel s uživatelem musí písemně uzavřít. V případě, že osoba nemá dostatečný příjem (tzn. po úhradě za ubytování a stravu osobě nezůstane alespoň 15 % jejího příjmu) může se poskytovatel dohodnout na spoluúčasti na úhradě nákladů s manželem (manželkou), rodiči nebo dětmi osoby, které je služba poskytována.

3.3.4.5. Podmínky poskytování sociálních služeb

Poskytovat sociální služby lze jen na základě oprávnění k poskytování sociálních služeb. Toto oprávnění vzniká rozhodnutím o registraci. O registraci rozhoduje krajský úřad příslušný podle místa trvalého pobytu fyzické osoby nebo sídla právnické osoby, v případě, že zřizovatelem poskytovatele sociálních služeb je ministerstvo, rozhoduje pak o registraci toto ministerstvo.

K písemné žádosti o registraci se dokládají stanovené dokumenty, kterými jsou takové, které prokazují bezúhonnost a odbornou způsobilost všech fyzických osob, které budou poskytovat sociální služby, způsob zajištění hygienických podmínek, vlastnické listiny, prokázání zajištění materiálních a technických podmínek podle jednotlivých druhů sociálních služeb a prohlášení o neexistenci konkursního nebo vyrovnávacího řízení.

Po vydání rozhodnutí o registraci zapíše příslušný krajský úřad poskytovatele do registru poskytovatelů sociálních služeb, který vede. Tento registr je přístupný široké veřejnosti tak, aby získala dostatečné informace o poskytovateli a rozsahu jeho služeb.

3.3.4.6. Povinnosti poskytovatelů sociálních služeb

Do povinností které musí poskytovatelé podle zákona o sociálních službách plnit patří zajišťování dostupnosti informací o poskytovaných službách, seznamovat zájemce o službu o všech jeho povinnostech, způsobu poskytování sociálních služeb a výši úhrad. Poskytovatelé jsou povinni vytvářet podmínky pro naplňování lidských a občanských práv, zpracovat vnitřní pravidla, plánovat průběh poskytování sociální služby, vést evidenci žadatelů, dodržovat standardy kvality sociálních služeb, uzavřít s osobou smlouvu o poskytnutí sociální služby a další.⁴⁰

3.3.4.7. Shrnutí

Po mnoha letech legislativního vakuu představuje zákon o sociálních službách nesporný pokrok. Úlohu uživatele (klienta) jako objednavatele služby posiluje. Na poskytovatele služeb zvyšuje nároky. Vytváří stejné podmínky pro činnost všem poskytovatelům. Definiuje kvalifikační předpoklady zaměstnanců pracujících v sociálních službách. Nastavuje předpoklady pro kontrolu kvality poskytovaných sociálních služeb.

---

⁴⁰ Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách

Nelze však jen poukazovat na klady tohoto zákona a samozřejmě, že nalézáme i problémy, které s jeho aplikací do praxe souvisejí. Kromě nedostatečně řešené otázky dostupnosti služeb a jejich dostatečné kapacity v nezbytné kvalitě a na dostupném místě osobám, které ji budou potřebovat, nalezneme v uzavírání smluvního vztahu, jenž negarantuje stejný typ rovnosti. Je to z důvodu, že řada osob z důvodu svého zdravotního omezení má nedostatečnou možnost posuzovat a volit možnosti a alternativy jemu nejvíce vyhovující. Je potřeba věnovat i pozornost oblasti nově zavedené sociální dávky „Příspěvku na péči“, kterému je věnována následující kapitola.

4. VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ: VÝVOJ PŘÍSPĚVKU NA PÉČI A JEHO VLIV NA STÁTNÍ ROZPOČET ČR

4.1. PŘÍSPĚVEK NA PÉČI

Příspěvek na péči (PnP) je v systému sociální ochrany zcela nová dávka. Jeho poskytování je základním nástrojem pro fungování nového modelu sociálních služeb.

4.1.1. Účel příspěvku na péči

„Příspěvek na péči je státní dávkou poskytovanou fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci, které jsou závislé na pomoci jiné fyzické osoby. Účelem této dávky je umožnit osobě, aby si podle vlastního uvážení zajistila potřebnou pomoc, a to buď v rámci rodiny, nebo prostřednictvím poskytovatele sociálních služeb formou poskytnutí některé ze sociálních služeb, popřípadě prostřednictvím jiné fyzické nebo právnické osoby stanovené zákonem anebo kombinací těchto forem.“⁴¹

4.1.2. Přechod na systém příspěvku na péči

V souvislosti s přijetím zákona o sociálních službách a zavedením příspěvku na péči byly zrušeny dávky poskytované za obdobným účelem před 1. 1. 2007. Mezi tyto dávky, které byly od 1. 1. 2007 zrušeny patřilo zvýšení důchodu pro bezmocnost, které bylo poskytované podle zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, poživatelům důchodu z důchodového pojištění. Další zrušenou dávkou k tomuto datu byl příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu poskytovaný podle stejného zákona, a to osobám, které pečovaly o bezmocnou osobu nebo o dítě dlouhodobě těžce zdravotně postižené, vyžadující mimořádnou péči.

Osoby, které pobíraly před 1. 1. 2007 zvýšení důchodu pro bezmocnost podle zákona o sociálním zabezpečení byly automaticky od 1. 1. 2007 překlopeny do nového systému jako osoby závislé na pomoci jiné fyzické osoby, a to do stupně I (lehká závislost), pokud byly částečně bezmocné, do stupně II (středně těžká závislost), pokud byly převážně bezmocné a do stupně III (těžká závislost), pokud byly úplně bezmocné. Takto mohly být zařazeny až do doby nového posouzení jejich zdravotního stavu a

---

⁴¹ KRÁLOVÁ, J., RÁŽOVÁ, E., Sociální služby a příspěvek na péči 2008/2009, s. 14

případného stanovení jiného stupně závislosti, ať již na základě vlastní žádosti nebo kontroly zdravotního stavu.⁴²

4.1.3. Podmínky nároku na příspěvek na péči

Nárok na PnP má tedy osoba, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc při péči o vlastní osobu a při zajištění soběstačnosti, a která je dle rozsahu zařazena do některého ze stupňů závislosti. Nárok na příspěvek mají osoby starší jednoho roku.

Tato základní podmínka nároku na příspěvek však nestačí, na nárok na příspěvek má osoba, jíž potřebnou pomoc poskytuje buď osoba blízká (sourozenec, manžel, partner, tzn. osoby v poměru rodinném), jiná fyzická osoba než osoba blízká, tzv. sousedská výpomoc, poskytovatel sociálních služeb zapsaný v registru poskytovatelů nebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu.

4.1.4. Okruh oprávněných osob

Příspěvek se za splnění podmínek stanovených zákonem poskytuje osobám s trvalým pobytem na území ČR, včetně cizinců s povolením k pobytu, osobám s uděleným azylem a dále cizinci a občanovi členského státu v zákonem stanovených případech.

4.1.5. Stupně závislosti

Závislost osoby na pomoci jiné fyzické osoby se posuzuje na základě hodnocení schopnosti osoby zvládat celkem 36 stanovených úkonů, a to 18 úkonů péče o vlastní osobu a 18 úkonů soběstačnosti. S ohledem na počet úkonů, při kterých osoba potřebuje z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu každodenní pomoc nebo dohled a s ohledem na věk osoby se rozlišují tyto stupně závislosti:

- Stupeň I (lehká závislost)
- Stupeň II (středně těžká závislost)

---

⁴² KRÁLOVÁ, J., RÁŽOVÁ, E., Sociální služby a příspěvek na péči 2009/2010, s. 14-15

- Stupeň III(těžká závislost)
- Stupeň IV (úplná závislost)⁴³

Všechny úkony péče o vlastní osobu a úkony soběstačnosti jsou pro stanovení stupně závislosti stejné. Při hodnocení, zda je osoba schopna zvládat úkony péče o vlastní osobu a úkony soběstačnosti, je posuzováno, zda je osoba schopna samostatně a opakovaně rozpoznat potřebu úkonů, tento úkon provést a provést jeho kontrolu.

Úkony péče o vlastní osobu jsou každodenně se opakující úkony, mezi které patří např. příprava, podávání a porcování stravy, přijímání stravy, dodržování pitného režimu, provádění osobní hygieny, chůze, vstávání, výběr oblečení, oblékání, orientace v prostředí, dodržování léčebného režimu a další.

Pomocí úkonů soběstačnosti se hodnotí, zda je osoba schopna účastnit se sociálního života. Pod tímto pojmem si můžeme představit tyto činnosti: komunikace slovní, písemná, neverbální, nakládání s penězi, obstarávání osobních záležitostí, uspořádání času, běžný nákup, vaření jídla, mytí nádobí, úklid domácnosti, péče o prádlo, lůžko, obsluha domácích spotřebičů, udržování pořádku v domácnosti a další jednoduché úkony spojené s chodem a udržováním domácnosti.

Výčet všech úkonů je uveden v příloze č. 1 prováděcí vyhlášky č. 505/2006 Sb. v platném znění.

4.1.6. Výše příspěvku na péči

Každý člověk má jinou schopnost zvládnout péči o vlastní osobu a být soběstačný. Zákon o sociálních službách proto rozlišuje čtyři stupně závislosti, jimž následně jsou přiřazeny také výše příspěvku.

Výše příspěvku je stanovena v rozdílné výši pro osoby do 18 let věku a pro osoby starší 18 let.

---

⁴³ KRÁLOVÁ, J., RÁŽOVÁ, E., Sociální služby a příspěvek na péči 2009/2010, s. 18

Výše příspěvku pro osoby do 18 let věku činí za kalendářní měsíc:

- a) 3 000,-- Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost)
- b) 5 000,-- Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost)
- c) 9 000,-- Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost)
- d) 12 000,-- Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost)

Výše příspěvku pro osoby starší 18 let činí za kalendářní měsíc:

- a) 2 000,-- Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost) od 1. 1. 2011 snižena na 800,-- Kč
- b) 4 000,-- Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost)
- c) 8 000,-- Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost)
- d) 12 000,-- Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost)⁴⁴

K zásadní změně došlo k 1. 1. 2010, kdy byl nově zaveden kombinovaný způsob vyplácení PnP v I. stupni. Z částky 2 000,-- Kč se polovina tedy 1 000,-- Kč vyplácí v penězích a druhá polovina formou poukázek, které jsou uplatnitelné pouze u registrovaných poskytovatelů služeb sociální péče. Následně pak k 1. 1. 2011 ke snížení výše příspěvku v I. stupni na 800,-- Kč na osobu.

4.1.7. Přiznání příspěvku na péči

O přiznání příspěvku na péči musí osoba požádat prostřednictvím tiskopisu „Žádost o příspěvek na péči“, ke kterému přiloží lékařskou zprávu o zdravotním stavu. Vyplněnou žádost předkládá obecnímu úřadu s rozšířenou působností, který o PnP rozhoduje. Řízení je dvoustupňové, kdy pracovníci odboru sociálních věcí a zdravotnictví nejdříve provádí sociální šetření v prostředí, ve kterém osoba žije. Poté následuje posouzení zdravotního stavu lékařem posudkové služby úřadu práce. Od 1. 7. 2009 tato činnost přešla do pravomoci okresní správě sociálního zabezpečení. Nezbytnou povinností příjemce PnP je oznámení, kdo a jak mu bude pomoc poskytovat.

Příspěvek je vyplácen měsíčně. Výplatní termín si určuje obecní úřad s rozšířenou působností sám. Je vyplácen způsobem, jaký si příjemce příspěvku sám určí a je uveden

---

⁴⁴ KRÁLOVÁ, J., RÁŽOVÁ, E., Sociální služby a příspěvek na péči 2009/2010., s. 28

v žádosti o příspěvek. Příjemcem příspěvku je osoba, které je příspěvek přiznán, ve výjimečných případech je ustanoven zvláštní příjemce.

4.1.8. Příspěvek na péči z pohledu ekonomického

Tabulka č. 6: Ekonomický pohled na vyplácený příspěvek na péči v roce 2007 a 2008

Rok	Počet dávek	Vyplacená částka (v tis. Kč)	Průměrná výše jedné dávky (Kč)	Průměrný měsíční počet dávek	Průměrná měsíční částka (v tis. Kč)
2007	3 119 000	14 607 633	4 684	259 917	1 217 303
2008	3 688 000	18 252 620	4 950	307 333	1 521 052

Zdroj: PIKOLA, P., Říha, M. Služby sociální péče v domovech pro seniory. 1. Vydání. Praha: Námořní akademie ČR s.r.o., s. 47, ISBN 978-80-87103-29-6

Jak je z výše uvedené tabulky patrné došlo k vysokému meziročnímu nárůstu u vyplacené částky na příspěvek na péči. Jedná se o částku ve výši 3 644 987 tis. Kč, což je téměř 25 % meziroční nárůst. Pokud by tato tendence růstu pokračovala i nadále, došlo by k takovému zvýšení výdajů, které by vedlo ke kolapsu veřejných financí.

Zavedený způsob a výše úhrad příspěvku na péči podle zákona o sociálních službách zaskočil nejen osoby, kterých se výplata týká, ale především tvůrce tohoto zákona.

Osoby v dobrém slova smyslu, protože pro ně byla výplata tohoto příspěvku tzv. přilepšením k pobíranému ať již starobnímu nebo invalidnímu důchodu. Zákonodárce však opačně, vzhledem ke zjištění obrovské zátěže státního rozpočtu, mandatorních výdajů. Ihned následovaly novely, které stanovily, kdy se výplata PnP zastavuje, a to především v době měsíčního pobytu v péči zdravotnického zařízení, aby se tak zabránilo dvojímu financování péče.

4.1.9. Porovnání období před 1. 1. 2007 a po 1. 1. 2007

Před nabytím účinnosti zákona o sociálních službách a zavedením nové dávky – příspěvku na péči, jak již bylo výše uvedeno, předcházela systém, ve kterém byla poskytována osobám s omezenou soběstačností z důvodu jejich zhoršeného zdravotního

stavu sociální dávka „zvýšení důchodu pro bezmocnost“. Tuto dávku mohly pobírat osoby, jimž jejich zhoršený zdravotní stav neumožňoval, aby se samostatně o sebe mohly postarat a proto byly odkázány na pomoc druhé osoby.

Podle toho, jaká potřeba pomoci od druhé osoby byla požadována, se rozlišovaly tři stupně bezmocnosti, a to částečná, převážná a úplná. Do každého stupně byla osoba zařazena, pokud se jednalo o stav trvající nebo bylo předpokládáno, že jde o stav trvalý, byla zjevná potřeba pomoci jiné osoby při provádění základních životních potřeb a byla potřeba soustavného ošetření.

Žádost o přiznání bezmocnosti podávala osoba na okresní nebo městské správě sociálního zabezpečení podle místa svého trvalého bydliště. O přiznání bezmocnosti rozhodoval posudkový lékař správy sociálního zabezpečení. Výše dávky se pak odvíjela od přiznaného stupně bezmocnosti.⁴⁵ Zákon o sociálním zabezpečení č. 100/1988 Sb. v platném znění stanovoval zvýšení důchodu u částečné bezmocnosti o 20 %, u převážné bezmocnosti o 40 % a u úplné bezmocnosti o 75 % z částky, která se podle zákona o životním minimu považuje za potřebnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb osoby.⁴⁶

Dávka byla vyplácena společně s důchodem žadatele od data podání žádosti a byla tzv. přilepšením k důchodu, tedy příjmu osoby. Dávala tak určitou možnost, jak využít placené pečovatelské služby a zůstat tak co nejdéle v prostředí svého domova.

Pro názornost je potřeba ukázat vývoj zvyšování důchodu pro bezmocnost od vzniku zákona o sociálním zabezpečení, tj. od roku 1988 do 31. 12. 2006, abychom mohli porovnat s následně zavedenou sociální dávkou PnP.

Částky životního minima se nezvyšovaly pravidelně každý rok a jejich rozdíly bývaly v řádech několika desítek korun viz tabulka č. 7.

---

⁴⁵ Zdroj: VOJÁČKOVÁ-KUNCOVÁ, J. Zdravotnické právo v praxi. Č. 1/2005. Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, Brno. Internetový zdroj: www.zdravotnickepravo.cz

⁴⁶ Zákon č. 100/1988 Sb. o sociální zabezpečení

Tabulka č. 7: Vývoj částek zvýšení důchodu pro bezmocnost – do roku 2007

Ukazatel	1.1.1988	1.7.1997	1.4.2000	1.10.2001	1.1.2005	1.1.2006
Výše životního minima	1 000,--	2 020,--	2 190,--	2 320,--	2 360,--	2 400,--
Částečná bezmocnost (20 %)	200,--	404,--	438,--	464,--	472,--	480,--
Převážná bezmocnost (40 %)	400,--	808,--	876,--	928,--	944,--	960,--
Úplná bezmocnost (75 %)	750,--	1 515,--	1 643,--	1 740,--	1 770,--	1 800,--

Zdroj: Informace z databáze ČSSZ, vlastní zpracování

Z tabulky je zřejmé, že v období od roku 1988 do roku 2006 proběhla změna životního minima 6x. Z této částky pak byly automaticky vypočítány částky týkající se výše zvýšení důchodu pro bezmocnost.

V roce 1997, po 11 letech, došlo k 100% nárůstu nejen výše životního minima. V dalších letech se jednalo již jen o částky v řádech několika desítek korun. Z pohledu poskytovatele sociálních služeb to byla obrovská administrativní zátěž oproti finančnímu přínosu. Pro osoby, kterým zvýšení důchodu pro bezmocnost náleželo to znamenalo určitou, spíše mizivou možnost využít nabízené sociální služby, které v té době byly k dispozici. Řadily se mezi ně domovy důchodců nebo ústavy sociální péče.

Tabulka č. 8 ukazuje vývoj výše příspěvku na péči od jeho vzniku, tj. od 1. 1. 2007, který za dobu čtyř let nezaznamenal větších změn. K 1. 8. 2009 došlo k navýšení příspěvku ve IV. stupni o 1 000,-- Kč, od 1. 1. 2010 bylo stanoveno kombinované čerpání u příspěvku v I. stupni, kdy jedna polovina byla vyplácena peněžně a druhá formou

poukázek, které však jsou uplatnitelné pouze u registrovaných poskytovatelů sociálních služeb.

Tabulka č. 8: Vývoj měsíční výše příspěvku na péči - vývoj od roku 2007 (u osob starších 18 let)

Ukazatel	1.1.2007	1.8.2009	1.1.2010	1.1.2011
I. Stupeň	2 000,--	2 000,--	2 000,-- (z toho 1 000,--peněžně, 1 000,-- poukázky)	800,--
II. Stupeň	4 000,--	4 000,--	4 000,--	4 000,--
III.Stupeň	8 000,--	8 000,--	8 000,--	8 000,--
IV.stupeň	11 000,--	12 000,--	12 000,--	12 000,--

Zdroj: zákon o sociálních službách, vlastní zpracování

V porovnání s vývojem částek zvýšení důchodu pro bezmocnost jsou částky nesrovnatelné. Jejich navýšení, které vyplynulo ze zákona o sociálních službách vyvolalo ve výdajích SR nekontrolovatelný nárůst. Podle názorů odborníků a pracovníků obecních úřadů s rozšířenou působností bylo takovéto navýšení nepřipravené a přemrštěné. Tento nárůst se projevil při sestavování státního rozpočtu na rok 2008 a již při sledování čerpání rozpočtu roku 2007, na který byla původně rozpočtována předchozí vládou částka ve výši 8,8 mld. Kč, která však v průběhu roku 2007 musela být navýšena na 15,0 mld. Kč.

4.1.10. Vývoj PnP v souvislosti s vývojem mandatorních výdajů

Následující, tabulka č. 9, v časové řadě od roku 1995 do roku 2009 ukazuje zátěž mandatorních výdajů státního rozpočtu s rozdělením na mandatorní výdaje ze zákona a ostatní. Devítileté srovnání mezi roky 1995-2003 ukazuje navýšení celkových mandatorních výdajů o 232,9 mld. Kč, což představuje téměř 2,5 násobné navýšení.

Tabulka č. 9: Vývoj jednotlivých mandatorních výdajů dle skutečnosti v mld. Kč

Ukazatel	1995	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Mandatorní výdaje celkem	193,7	426,6	453,2	471,7	523,2	554,5	581,8	622,0
Podíl na celkových výdajích SR v %	44,8	52,8	52,5	51,9	51,3	50,8	53,7	53,3
MV ze zákona celkem	184,5	401,3	418,3	425,0	473,7	519,0	545,2	585,0
Z toho PnP	-	-	-	-	-	14,96	18,48	18,90
Podíl na celkových výdajích SR v %	42,6	49,6	48,5	45,8	46,4	47,5	50,3	50,1
Ostatní MV	9,2	25,3	34,9	46,7	49,5	35,5	36,6	36,9
Podíl na celkových výdajích SR v %	2,1	3,1	4,0	5,1	4,8	3,2	3,3	3,2

Zdroj: Ministerstvo financí, státní závěrečný účet r. 1995 a r. 2003-2009

Dále je možné sledovat, jak rostly mandatorní výdaje, kdy v roce 2009 jejich podíl na celkových výdajích státního rozpočtu tvořil více jak polovinu veškerých výdajů.

5. ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ

Zákon o sociálních službách a zavedení nové sociální dávky – příspěvku na péči – byl vítán veřejností i poskytovateli sociálních služeb s velkou nadějí a předpokládal, že přinese do systému sociálních služeb řád, finanční zabezpečení a určitou jistotu v poskytování těchto služeb.

Ukázalo se však, že nastavený systém byl sice nasměrován správným směrem, ale nebyl dostatečně vládou propracován a připraven. Výdaje na celý nový systém byly podhodnoceny. Počet osob, kterým je příspěvek na péči vyplácen činil v roce 2007 téměř 260 tis., o rok později již přes 300 tis., což představuje vyplácený příspěvek na péči v roce 2007 ve výši 14,96 mld. Kč, v roce 2008 již ve výši 18,5 mld. Kč a v roce 2009 ve výši 18,9 mld. Kč.

Zákon se ukázal jako neefektivní a nevhodný, a to z několika důvodů:

- Výše příspěvku na péči byla navýšena oproti předchozímu systému nesrovnatelně vysokými částkami
- Příspěvek na péči je čerpán v některých případech neodůvodněně, lidé jej berou jako tzv. přilepšení ke svému starobnímu či invalidnímu důchodu, nevyužívají nabídky sociálních služeb.
- Využívání příspěvku na péči někdy neodpovídá účelu, pro který je poskytován, část lidí, kteří jej pobírají, odmítají uvést způsob jeho využití např. z důvodu neinformovanosti o způsobu jeho využití. Tento jev se projevuje především u osob s nižším stupněm vzdělanosti.
- Nejsou zohledněny situace, které by předcházely duplicitnímu vyplácení příspěvku, a to např. v případě hospitalizace ve zdravotnických nebo jiných zařízeních.

K 1. 1. 2008 došlo ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí k zavedení opatření, která by měla tyto negativní jevy řešit a eliminovat. Bylo odstraněno zdvojení výplaty příspěvku na péči po dobu hospitalizace ve zdravotnickém zařízení nebo pobytu v jiném zařízení. Zpřísnila se kontrola využívání příspěvku na péči, a to pokud osoba neuvede

způsob, jakým příspěvek využívá, bude výplata příspěvku po předchozím písemném vyrozumění zastavena.

I přes tato zavedená opatření se výdaje na vyplácenou sociální dávku nesnížily. Snížená částka v I. stupni z 2 000,-- Kč na 800,-- Kč od 1. 1. 2011 výrazně neovlivní státní rozpočet, ale znatelně ji pocítí především zdravotně postižené osoby, které ji dosud pobíraly a využívaly podle zákona.

Celkové mandatorní výdaje rostou neúměrně oproti příjmům státního rozpočtu. Jejich markantní nárůst od roku 1995 do roku 2009 představuje částku 428,3 mld. Kč, tj. navýšení o 8,5 p. b. Tyto výdaje představují více jak polovinu veškerých výdajů státního rozpočtu.

Tato situace mně vede k závěru navrhnout určitá opatření k zamezení růstu mandatorních výdajů, především sociálního transferu příspěvku na péči:

- Přehodnocení nebo případné zrušení nastaveného systému přiznávání příspěvku na péči a zavedení nové metodiky podle skutečně potřebné péče o osobu, protože současný stav je neadresný, dávka je osobám umístěným v zařízeních poskytujících sociální služby zasílána na jeden společný účet organizace a ten je dále používán ne podle potřeb uživatele, ale podle momentálních potřeb bez ohledu na výši přiznaného příspěvku na péči.
- Zavedení povinnosti pro poskytovatele sociálních služeb vést evidenci vykazování úkonů, které osoba potřebuje.
- Součástí této změny musí být samozřejmě jiný přístup poskytovatelů sociálních služeb i jejich zaměstnanců.
- Dalším zásadním problémem je nedostatečný počet zaměstnanců v sociálních službách, který by zajistil naplnění nového systému především v důsledném vedení evidence poskytovaných sociálních služeb jednotlivým osobám, z čehož vyplývá zabezpečení dostatečného počtu těchto zaměstnanců v jednotlivých zařízeních.
- Způsob nového nastavení výše příspěvku na péči by byla na obsáhlou diskusi, nabízí se například možnost zvýšit počet současných čtyř stupňů závislosti podle vzoru jiných států.

- Další řešení ke snížení zátěže mandatorních výdajů by jistě bylo zapojení účasti rodiny a příbuzných na úhradách a taktéž přehodnocení majetkové situace osoby, která chce být klientem některého ze sociálních zařízení. Senioři odchází do organizací sociálních služeb a přenechávají svým potomkům mnohdy nemovitosti a jiný majetek vysokých hodnot. K této situaci nebylo a ani není stále přihlíženo.

Z výše uvedených návrhů vyplývá, že existují určité možnosti, které by přinesly úspory v mandatorních výdajích státního rozpočtu, jenž se však neobejdou bez zásahu do dnešní platné legislativy.

6. ZÁVĚR

Zákonné výdaje státního rozpočtu vynakládané na vyplácení nové sociální dávky - příspěvek na péči - v sociálních službách mají neustále trend růstu nastavený zákonem o sociálních službách, který se dosud nepodařilo napravit legislativními úpravami, jež ho měly zastavit, a to cestou přehodnocení výše příspěvku v jednotlivých stupních závislosti, objektivizací posuzování nároku, způsobu jeho vyplácení a zlepšení průběžných i následných kontrol při poskytování příspěvku i při jeho použití příjemcem.

K těmto vládou ČR navrženým opatřením přidávám své závěry uváděné v předchozí 5. kapitole, jenž jsou výsledkem mého studia a výzkumu a v neposlední řadě vlastních zkušeností z praxe.

Závěrem je potřeba rovněž uvést, že mandatorní výdaje představují obrovskou zátěž výdajů státního rozpočtu. Nejdůležitější položky, ke kterým patří sociální transfery jako např. dávky důchodového pojištění a sociální dávky včetně příspěvku na péči, budou v průběhu doby díky demografickému vývoji představovat stále vyšší nároky a zátěž na výdaje státního rozpočtu.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BAKEŠ, Milan a kol. Finanční právo. 4. Aktualizované vydání. Praha: C.H. Beck, 2006. s. 741, ISBN 80-7179-731-7

Kolektiv autorů, TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČR. Průhledný státní rozpočet? Transparency International-ČR, 2006, s. 219, ISBN 80-903032-8-5

Konvence International Labour Office No. 102/1952

KRÁLOVÁ, Jarmila., RÁŽOVÁ, Eva. Sociální služby a příspěvek na péči 2008/2009. 2. aktualizované vydání. Ostrava: ANAG, s.r.o., 2008, s. 374, ISBN 978-80-7263-462-0

KRÁLOVÁ, Jarmila., RÁŽOVÁ, Eva. Sociální služby a příspěvek na péči 2009/2010. 3. Aktualizované vydání. Ostrava: ANAG. s. 374, ISBN 978-80-7263-559-7

LAJTKEPOVÁ, Eva., Veřejné finance. 2. Aktualizované a rozšířené vydání, Brno: Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2009, s. 160, ISBN 978-80-7204-618-8

MARKOVÁ, Hana., BOHÁČ, R. Rozpočtové právo, 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2007, s. 248, ISBN 978-80-7179-598-8

PAVLÁSEK Vlastimil, KUNEŠOVÁ Hana, Veřejné finance 2007. 1. Vydání. Plzeň: NAVA TISK s.r.o. s. 205, ISBN 978-80-7211-263-0

PEKOVÁ, Jitka., Veřejné finance – úvod do problematiky. 4. Aktualizované a rozšířené vydání, Praha: ASPI, a. s., 2008, s. 579, ISBN 978-80-7357-358-4

PIKOLA, Pavel., Říha, Milan. Služby sociální péče v domovech pro seniory. 1. vydání. Praha: Námořní akademie ČR s.r.o., s. 148, ISBN 978-80-87103-29-6

VOJÁČKOVÁ-KUNCOVÁ, J. Zdravotnické právo v praxi. Č. 1/2005. Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, Brno. Internetový zdroj: www.zdravotnickepravo.cz

Legislativa:

Česko. Zákon č. 108/2006 Sb. ze dne 14. března 2006 o sociálních službách. Dostupný z www: www.mpsv.cz/files/clanky/7372/108_2006_Sb.pdf

Česko. Zákon č. 100/1988 Sb. o sociální zabezpečení. Dostupný z www: www.zakonycr.cz/seznamy/100-1988-sb-zakon-o-socialnim-zabezpeceni.html

Česko. Zákon č. 218/2000 Sb. ze dne 27. června 2000 o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla). Dostupný z www: www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zakony_1155.html -

Česko. Vyhláška č. 323/2002 Sb. ze dne 19. července 2002 o rozpočtové skladbě.
Dostupný z www: www.esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?CP=2002s323&DR=SB

Internetové zdroje:

DUBSKÁ, Drahomíra. Mandatorní výdaje státního rozpočtu jako riziko vnitřní nerovnováhy české ekonomiky, publikace přístupna na <http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/1526-04>

Vybrané statistické údaje o financování sociálních služeb a příspěvku na péči.
MPSV, Odbor sociálních služeb a sociálního začleňování, pracovní verze ze dne 11.5.2010.
Internetový zdroj: www.mpsv.cz/files/clanky/9198/Analyza_fin_SS.pdf

MF ČR Státní závěrečný účet za r. 1995 a r. 2003-2009. Dostupný na www: www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ministerstvo.html

8. PŘÍLOHY

Součástí této bakalářské práce nejsou žádné přílohy.